

РОЛЬ І МІСЦЕ ЖІНКИ-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ В УКРАЇНІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглядається та аналізується роль і становище жінки-військовослужбовця в Україні. Держава прагне підтримувати гендерний баланс у всіх сферах діяльності, національній, політичній, економічній, соціальній і культурній розвитку. Особливості послуг, кар'єра жінки у військовій організації та причини, що спонукають жінку обрати військову службу.

Ключові слова: військова служба, жіноча армія, армійський корпус, гендерний паритет, військова кар'єра, військова дисципліна, офіцер.

Abstract

The role and position of a female military officer in Ukraine is considered and analyzed. The state strives to maintain gender balance in all spheres of activity, national, political, economic, social and cultural development. Peculiarities of services, a woman's career in a military organization and the reasons that prompt a woman to choose military service.

Keywords: military service, women's army, army corps, gender parity, military career, military discipline, officer.

Вступ

У більшості країн жінок не тільки сприймають по різному від чоловіків, але і по-різному оцінюють їх можливості, здібності та владу, виправдовуючи це гендерними характеристиками. Водночас гендерні ролі та норми не мають універсального змісту та значно відрізняється в різних країнах. Підтримання нашою державою гендерної рівності в усіх сферах діяльності забезпечує особі, не зважаючи на стать, мати рівний статус в правах людини для її участі в національних, політичних, економічних, соціальних та культурних заходах. Отримувати рівну винагороду за результатами цієї участі. Це стосується і гендерної рівності в Збройних Силах України.

Результат досліджень

За останні роки в армію України на бойові посади почали активно залучатись представниці прекрасної статі. За радянських часів жінки в збройних силах в основному були лікарями, медсестрами, юристами, секретарками. Натепер вони обіймають нерідко офіцерські посади, в тому числі і у керівництві вищої ланки. Раніше такі ситуації були не частими.

Важливою реформою в Збройних Силах України стала контрактна форма проходження військової служби з урахуванням гендерної політики країни. Набір на військову службу жінок та чоловіків на посади, які раніше були суто чоловічими – це рівні можливості, які надає демократичне суспільство в Україні.

Сьогодні жінки добре усвідомлюють своє місце в житті суспільства у будь якій сфері загальної діяльності, а також у захисті нашої країни.

Міністерством оборони України спільно з Генеральним штабом Збройних Сил України сплановано та проводиться низка заходів, які у першу чергу направлені на роз'яснювальну роботу серед різних категорій військовослужбовців, вивчення та узагальнення необхідної інформації, а саме:

розробка методичних рекомендацій командирам (начальникам) з питань реалізації та забезпечення гендерної рівності військовослужбовців, працівників у Збройних Силах України;

організація та проведення анонімного соціологічного дослідження у Збройних Силах з питань додержання гендерної рівності та подальшим гендерним аналізом та розробкою механізму реалізації;

здійснення контролю та надання допомоги органам військового управління, з'єднань, військових частин, установам Збройних Сил[5].

Однак слід зазначити, що сьогодні ще існують проблеми, щодо прав жінок в армії. Перш за все, у окремих командирів (начальників) переважають настрої гендерного нігілізму. Вони не бажають займатися проблемами жінок, пропонувати і надавати їм можливості для підвищення професійного рівня, освіти, інтелектуального розвитку і вдосконалення.

Звісно, можна запровадити механізми та правила гендерної трансформації в оборонному секторі, але це не завжди підтримується командирами та підлеглими солдатами. Усталені стереотипи важко зруйнувати. Тому вдосконалення як законодавства, так і діяльності органів влади військового керівництва, включаючи безпосередню роботу офіцерів у цьому напрямку, має бути поступовим і збалансованим.

Поряд з цим інформаційно-роз'яснювальна та просвітницька робота щодо впровадження у військах (силах) принципів гендерної рівності, вимог законодавства України з цих питань ще не набула необхідної дієвості. А це, у свою чергу, призводить до втрати у переважній більшості жінок-військовослужбовців необхідної військово-професійної мотивації, прагнення до самореалізації у рамках військової професії [1].

На жаль у Збройних Силах України є деякі проблеми з точки зору поваги до рівності чоловіків і жінок та урахування статевих відмінностей. Відповідно до жінок-військовослужбовців поки що існують такі проблеми:

- нестача (відсутність) зручної та гігієнічної військової форми;

- вияв неповаги з боку командирів і партнері-чоловіків;

- обмежені можливості для професійного зростання і підвищення рівня освіти.

Є окремі випадки обмеження соціальних прав жінкам відповідно до чинного законодавства про материнство і дитину, зокрема:

- залучення жінок, які мають дітей віком до трьох років, від трьох до чотирнадцяти років або дітей-інвалідів до нічних робіт;

- робіт у вихідні дні, направлення у відрядження без їхньої згоди;

- відмова у прийнятті на роботу вагітним жінкам і тим, які мають дітей до трьох років.

Але враховуючи тенденцію зростання чисельності жінок військовослужбовців необхідно вжити вичерпних заходів для вирішення їх проблем у лавах Збройних Сил України. Це має забезпечити їх стимулювання в освоєнні військової спеціальності і побудові військової кар'єри, що в цілому має підняти якість і потенціал всіх Збройних Сил України.

Розглянемо основні причини, які спонукають жінку обрати військову службу. Результати досліджень показують, що багато жінок пішли на службу з економічних причин – їх привабила фінансова підтримка і соціальні гарантії. Крім того натепер, під час війни, головним мотивом став захист вітчизни, жіночої гідності і способу свого життя від армії варварів, рабів і гвалтівників.

Соціально-економічними причинами є:

- почуття соціальної захищеності;

- постійний заробіток;

- медичне забезпечення;

- гарантована оплачувана відпустка;

- захист батьківщини і демократичних завоювань;

- відстоювання жіночої гідності і гендерної рівності.

Все це мотивує жінок до поповнення лав Збройних Сил України.

Загальновизнаною є думка, що завдання чоловіків "захищати країну та охороняти слабших – жінок і дітей". Більшість аргументів базується на тому, що жінки є фізично слабшими, і не діють ефективно у бойовій ситуації. Але ця думка помилкова, тому що об'єктивні дані різноманітних досліджень стверджують, що ті фізичні досягнення, які були рекордними для чоловіків 10–20 років назад, на цей час є доступними і жінкам[6].

Тому за умови однакової підготовки та однакового ставлення до жінок та чоловіків вони так само ефективно виконують свої обов'язки, як і чоловіки. Тим більше, що не кожен чоловік це "хороший" солдат. Враховуючи зміну характеру сучасних бойових дій, кількість м'язів не відіграє значущу роль, а отже, гендер не повинен виступати основним чинником під час визначення ролей чоловіків і жінок у військових структурах [7].

Сьогодні жінка у військовому однострої – це об'єктивна реальність. Вона реалізує свої можливості фактично в усіх сферах військової діяльності. Особливістю сьогодення є те, що жінками-військовослужбовцями опановуються бойові спеціальності, на перший погляд не

властиві жінкам: льотчик, штурман, моряк, десантник, кулеметник, гранатометник, стрілець, оператор та інші. Вони також реалізують себе в службі і на традиційно "жіночих" військових посадах юристів, медиків, зв'язківців, політологів, психологів, культурологів, фінансистів, перекладачів. Варто зазначити, що на даний час фаховий рівень жінок-військовослужбовців розподіляється таким чином: технічну освіту мають 41%, гуманітарну — 23%, економічну — 16%.

Основними позитивними моментами у військовій службі жінок, за оцінками їх колег є: велика працездатність;

- внутрішня самодисципліна;
- відповідальність за доручену справу;
- професіоналізм.

Їх присутність значно пом'якшує морально-психологічну атмосферу у військових колективах, змушує командирів та начальників бути більш стриманими і головне значно підвищується культура взаємостосунків між військовослужбовцями в самому колективі. Частка порушень військової дисципліни жінками мінімальна.

Статистичні дані проведеного соціологічного опитування у структурних підрозділах видів Збройних Сил України свідчать, що найбільша кількість військовослужбовців-жінок проходять службу на посадах військовослужбовців служби за контрактом і на відміну від чоловіків освітній рівень військовослужбовців-жінок значно вищий

Збільшення чисельності жінок-офіцерів, тобто тих, що проходять службу на керівних посадах, є одним з базових показників планомірного впровадження гендерної політики в діяльність Збройних Сил України.

Висновок

У підсумку слід констатувати, що представництво жінок у сфері оборони зростає, що відповідає загальносвітовим тенденціям. Зростання чисельності військовослужбовців-жінок пов'язана з престижем самої служби, соціальними гарантіями після її закінчення і з проведенням в державі політики гендерної рівності відповідно до Указу Президента України від 26 липня 2005 року "Про вдосконалення роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України про внесення змін до Закону України "Про загальний військовий обов'язок і військову службу".
2. Алещенко В. Гендерний аспект або чи погана та жінка, яка не мріє стати генералом // Наука і оборона. — 2010. — No 2.
3. Біла книга 2010: оборонна політика України [авторський колектив МО та ГШ Збройних Сил України: редакція центру Розумкова]. — К.: МО України, 2010.
4. Біла книга 2011: оборонна політика України [авторський колектив МО та ГШ Збройних Сил України: редакція центру Розумкова]. — К.: МО України, 2011.
5. Дяченко О. Озброєні і чарівні// Наука і оборона.— 03- 2011.
6. Методичний посібник з основних питань організації повсякденної діяльності військ. МОУ-ГШ ЗСУ генерал-майор Уразов У.Ю. — Київ, 2008.
7. Організація, несення та оцінки вартості служби, методичний посібник. — Харків, 2010.
8. Поликашин В.С. Військовий менеджмент. — К.:МОУ, НАОУ, 2006.

Рижук Тетяна Андріївна – студентка Кафедри військової підготовки, Вінницький національний технічний університет, м.Вінниця, e-mail: robuzhyk@gmail.com

Віщун Ігор Вячеславович – викладач Кафедри військової підготовки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: viv@vntu.edu.ua

RuzhykTetyanaAndriivna – student Departmen of Military Training, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: robuzhyk@gmail.com

Vishchun Igor Vyacheslavovich – Lecturer, Department of Military Training, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: viv@vntu.edu.ua